

Obsah

Úvod	13
Jak s knihou pracovat	15
Svátky, oslavy a slavnosti	17
Výuka lidových zvyků a tradic ve škole	25
Didaktická transformace lidových zvyků a tradic	29
SLAVNOSTI A OSLAVY VE ŠKOLE	31
Svátek Tří králů (6. leden)	32
Pečení koláče s krémem frangipane	33
Královská koruna	35
Sedí pan král na trůně v papírové koruně	35
Cvičení s prvky jógy – velbloud	36
Putování se třemi králi do Betléma	36
Vzpomínka na Vánoce	37
Klanění tří králů	37
My tři králové	38
Dary neseme	39
Hromnice (2. únor)	40
Výroba motané svíčky z včelího vosku	41
Výroba svíčky ze zbytků vosku	42
Výroba hudebních nástrojů	43
Nepotřebné harampádí	43
Balíme se do včelího plátu	44
Mezi zimou a létem	44
Svíčka plápolá	45
Průvod svíček do kostela	45
Na Hromnice musí skřivan vrznout, i kdyby měl zmrznout	45
Svátek svatého Blažeje (3. únor)	47
Na svatého Blažeje	48
Chodíme s Blažejem	49

Rybí kost	50
Blažej – patron lékařů	51
Vděčnost	52
Svátek svaté Doroty (6. únor, podle církevního kalendáře)	53
Lstivé triky	53
Byla krásná Dorota	54
Všechno má svůj čas	55
Svátek svatého Valentýna (14. únor)	56
Svatovalentýnský vzkaz	57
Tvoříme páry	58
Srdíčko na dlani!	59
Zásah!	60
Trojnohý běh	60
S balonkem do domečku	61
Zvířecí rodinky	61
Jak dobře se známe?	61
Kytičková skládačka	62
Květina z krepového papíru	62
Kytičky a srdíčka z lineckého těsta	63
Srdce kolem nás	63
Smyslová hra	64
Svátek svatého Matěje (24. únor)	65
Integrovaná úloha	65
Mrzne-li na svatého Matěje, se škodou se v březnu zaseje	66
Na hospodáře	68
Svatý Matěj ledy láme	69
Na svatého Matěje sluníčko se usměje	69
Svátek svatého Řehoře (12. březen)	70
Na svatého Řehoře	71
Na svatého Řehoře ledy plují do moře	72
Na voráče a voračky	72
Obhlídka školní zahrady	73
Na svatého Řehoře – líný sedlák, který neoře	73
Na svatého Řehoře čáp letí přes moře	74
Pranostiky	75
Monitoring počasí	76
Třídní sbírka zvonů, zvonků a zvonečků	77

Svátek svatého Josefa (19. březen)	78
Naše rodina	79
Přání tatínkovi	79
Svátek svatého Jiří (24. duben)	80
Svatý voják	81
Na svatého Jiří vylézají hadi, štíři	81
Na svatého Jiří nezašlápnu trávou ani čtyři	82
Svatý Jiří po horách chodíval	83
Svatojiřský had	84
Svatý Jiří k létu míří	84
Na lekavé hady	85
Jiřík bojující se zlem	85
Princ drakobijec	86
Svatojiřská montážní a demontážní práce	87
Svatý Jiří zvítězil nad saní, zvítězí i nad zimou	87
Kratochvíle se čtyřlístkem	87
Jetel růsti nemůže, až mu Jiří pomůže	88
Svatý Jiří zelení hýří	88
Na hodného hada	89
Hadí plazení	90
Hadí omalovánky	90
Svátek svatého Filipa a Jakuba (3. květen, podle církevního kalendáře)	91
Výroba škapulíře	93
Kouzelný kruh	93
Čarodějnická pantomima	94
Na Filipa a Jakuba koníček si travičky naškubá	94
Co bych byl, kdybych byl	95
Čáry máry s barvou	95
Filipojakubská duha na talíři	96
Závody v jízdě na koštěti	96
Let čarodějnic	96
Magický kruh bezpečí	97
Bublající lektvar	97
Čarodějnice	98
Výroba lampionu	98
Slet čarodějnic a ježibab	99
Smyslová hra I	100

Smyslová hra II	100
Jak zaplašit zlo	101
Svátek svatého Floriána (4. květen)	102
Na hasiče	103
Reagujeme na signál	103
Opékání chleba	104
Meluzína	104
Svátek svatého Pankráce, Serváce a Bonifáce a svátek svaté Žofie (12.–14. květen, 15. květen)	105
O třech zmrzlících a jejich kuchařce	106
Na Pankráce – zachránce květů	106
Na Žofii	107
Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muži a Žofie je jejich kuchařka	107
Svátek svatého Jana Nepomuckého (16. květen)	108
Svatý Jane z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku	109
Vyzrazené tajemství	110
Svátek svatého Medarda (8. červen)	111
Pranostiky	112
Dokončení příběhu	112
Růžová slavnost	114
Na růžovou královnu	115
Orel mořský	115
Hra na schovávanou pod orlí křídla	116
Svátek svatého Víta (15. červen)	117
Na svatého Víta po celou noc svítá	118
Kohout	119
Bdělost	119
Žádný neví jako já...	120
Svátek svatého Jana Křtitele (24. červen)	121
Svatojánský ohníček	122
Pěstujeme bylinky	123
Utrhni mě	124
Bílý den	126
Uvíjíme věneček	126
Na svatého Jána noc není žádná	127

Jarní květinová hádanka	128
Svatojánská postýlka	129
Den bez úklidu	129
Svátek svatého Petra a Pavla (29. červen)	130
Svatý Petr a Pavel jasný, celý rok krásný	131
Výtvarná hádanka	132
Svátek svatého Prokopa (4. červenec)	133
Dobrý, nebo zlý?	134
Svátek svatého Cyrila a Metoděje (5. červenec)	135
Světská pomíjivost	136
Svátek svaté Markéty Antiochijské (13. červenec)	137
Svatá Markéta hodila srp do žita	138
Svatá Markyta vodí žence do žita	138
Svátek svatého Jakuba (25. červenec)	140
Kompozice s mušlemi	141
Svátek svaté Anny (26. červenec)	142
Hledání předmětu	142
Mravenčí cestičky	143
Na Aničku	143
Svatá Anna žito žala	144
Písnička tě zahřeje	146
Svátek svatého Vavřince (10. srpen)	147
Na svatého Vavřince oříšky jdou do věnce – Chodové do Vavřince	148
Na Vavřince povětrí krásný, bude podletí suchý a jasný	150
Světelné znečištění	150
Jak Vavřinec navaří, tak se podzim podaří	151
Svátek Nanebevzetí Panny Marie (15. srpen)	153
Po stopách Panny Marie	155
Práce s mapou okolí	156
Svátek svaté Ludmily (16. září)	157
Ludmila, patronka česká – po létu se stýská	158
Svatá Ludmila deštěm obmyla	159
Na Ludmily světice obouvej si střevíce	159

Svátek svatého Václava (28. září)	160
Svatý Václav zavírá zem	162
Svatý Václav a blaniční rytíři	163
Svatý Václav víno chrání, po něm bude vinobraní	164
Vítězství bez boje	165
Na Václava českého bývá vína nového	166
Svátek svatého Františka (4. říjen)	167
Svatý František – ani léto, ani kožíšek	167
Jesličky	169
Svátek svatého Havla (16. říjen)	171
Zváče	172
Havelské posvícení	173
Dušičky (2. listopad)	175
Zachráníme první dušičku	175
Zachráníme druhou dušičku	176
Jeden dobrý skutek	177
Barevné dušičky	177
Další bílý den	178
Do nebička, nebo do peklíčka?	178
Zapal svíčku	179
Doprav dušičku z očiště do nebička	179
Zachraň dušičku před pádem	180
Postřeh	180
Svátek svatého Huberta (3. listopad)	181
Svatý Hubert lovce chrání, když zvěř k lovu v lese shání	182
Když se blíží vrány zas, k setí je nejvyšší čas	183
Svatohubertští pejsci	184
Padá-li sníh, to bílí psi pelášejí, kteří veškeré zvěři útrapy přinášejí	184
Má-li hustý kožich zajíc, bude mráz se sněhem navíc	185
Lesu zdar!	186
Třídění krmiv	186
Dendrofon	187
Otisky listů	187
Svátek svatého Martina (11. listopad)	188
Na svatého Martina drž se, synku, komína!	189
Míček pro tebe	189

Když padá sníh toho dne nebo v noci, přijel Martin na bílém koni	190
Přijede-li Martin na bílém koni, metelice za metelící se honí	190
Vandrovnice	191
Svatomartinské rohlíčky	192
Svatomartinské češtinářské okénko	192
Za kamny je mladá hus, kdo k nám přijde, dáme kus	193
Na svatého Martina kouřívá se z komína	194
Na svatého Martina jiskra do vína	194
Svatomartinské koledování	194
Svátek svaté Kateřiny (25. listopad)	196
Svatá Kateřina zakazuje muziku	197
Svatá Kateřina dává housle do komína	197
Řekla Káča Barce: Nechme toho tance!	197
Svatá Kateřina peklo zamyká, nebe odmyká	200
Na Kačenku – po přadénku	201
Krásná Kateřina	201
Svatokateřinské účtování	201
Svátek svatého Ondřeje (30. listopad)	202
Adventní snění	204
Patron nevěst	204
Svátek svaté Barbory (4. prosinec)	205
Kvítek svaté Barbory	206
Sláva svaté Barborce, dá nám dárky v komůrce	207
Uspořádání děje	208
Svátek svatého Mikuláše (6. prosinec)	209
Po sněhu Bára s Mikulášem šla	209
Na svatého Mikuláše už je zima celá naše	210
O svatém Mikuláši snížek často práší	210
Svátek svatého Ambrože (7. prosinec)	211
Honička na Ambrože	212
Svátek svaté Lucie (13. prosinec)	213
Když přijede svatá Lucie, najde tu už zimu	214
Jaké jsou dni o svaté Lucii do Božího narození, takové jsou též měsíce příštího roku	214
Svatá Lucie noci upije, ale dne nepřidá	215

Hra na šest lucek	215
Svatá Lucie – královna zimy	216
Svátek svatého Štěpána (26. prosinec)	217
Na svatého Štěpána každý sobě za pána	218
Pak-li na Štěpána větrové uhodí, příští rok víno špatně se urodí	219
Svátek svatého Silvestra (31. prosinec)	220
O Silvestru papeži snížek si už poleží	221
Nový rok (1. leden)	222
Aby byl leníček jako tenhle proutíček	223
S písničkou do nového roku	224
Hodně štěstí do nového roku	225
Jak na Nový rok, tak po celý rok	226
Závěr	227
Některé pojmy související s výukou lidových zvyků a tradic	229
Seznam použitých zkratk	231
Literatura	233